Ur medlemsblad 1 2020

Caféet i Tallboda som blev Dalhemsboden i hembygdsparken

Av Joakim Johansson

Dalhemsboden i Landeryds hembygdspark invigdes 2008. Tidigare hade loftboden varit kaffestuga i Tallboda utmed Riksettan. Hembygdsföreningens medlemmar plockade ner boden 2005 när den var rivningshotad. Namnet Dalhemsboden valde föreningen eftersom loftboden ursprungligen stod vid gården Lilla Dalhem i Dalhem socken mellan Åtvidaberg och Gamleby.

Dalhemsboden på sin nuvarande plats i Landeryds hembygdspark. Foto: Sofia Ellis

I maj 2011 intervjuade jag 96-årige Sven G. Larsson som på somrarna från 1949 till 1967 drev caféet tillsammans med sin hustru Sonja. När de tog över caféet bestod området mestadels av skog som tillhörde godsägare Erik Lohm på Staby gård. Det var en svåger till Lohm som hade startat caféet, troligtvis på 1940-talet. Han drev det bara någon sommar och efter honom var det kanske fem olika personer som drev verksamheten en sommar vardera, innan Sven och Sonja tog över. Till en början var det en mindre kiosk som Sven och Sonja byggde ut och 1958 lät de flytta dit boden från Dalhem för att bli kaffestuga i deras caféträdgård.

Sven som var född 1914 och från 12 års ålder arbetade i en frisörsalong i Linköping berättade gärna om caféet:
"Då gick ju Riksettan där. En av de som drev caféet och hade det bara en sommar, tyckte att de levde sånt bus där ute och kastade opp möblerna på taket. Han var kund hos oss i frisersalongen och sa 'hördu ska du ta hand om den där rörelsen'. Då prata jag med min fru om det. För då trivdes jag inte så där jättebra med frisörjobbet. Då tog jag och min fru och cyklade ut till Staby till godsägare Lohm och ringde på. De bjöd på kaffe där och var rätt trevliga och sa att '-vill ni försöka att driva´t så är ni så välkomna'. Så vi arrenderade ett par år först. Och då sa jag upp mig i frisersalongen. Men sen kom kommunen och skulle bygga i området, det fanns ju bara tre kåkar där i Tallboda då, när vi börja. Då styckade Lohm av och det vart så väldigt bråttom att köpa och jag hade inga pengar. Men vi köpte och jag låg vaken på nätterna. Jag gick tillbaka och sa att jag ångrat mig och undrade om jag fick hoppa av. '-Näe Sven' sa han, du ska ta den där. Så han övertala mig, och ja, det gick ju bra.

Sven och Sonja drev även en camping i skogen bakom caféet. De ordnade utsmyckningar i trädgården och Sven målade stenar vita längs grusgångarna. *"På berget hade vi så*

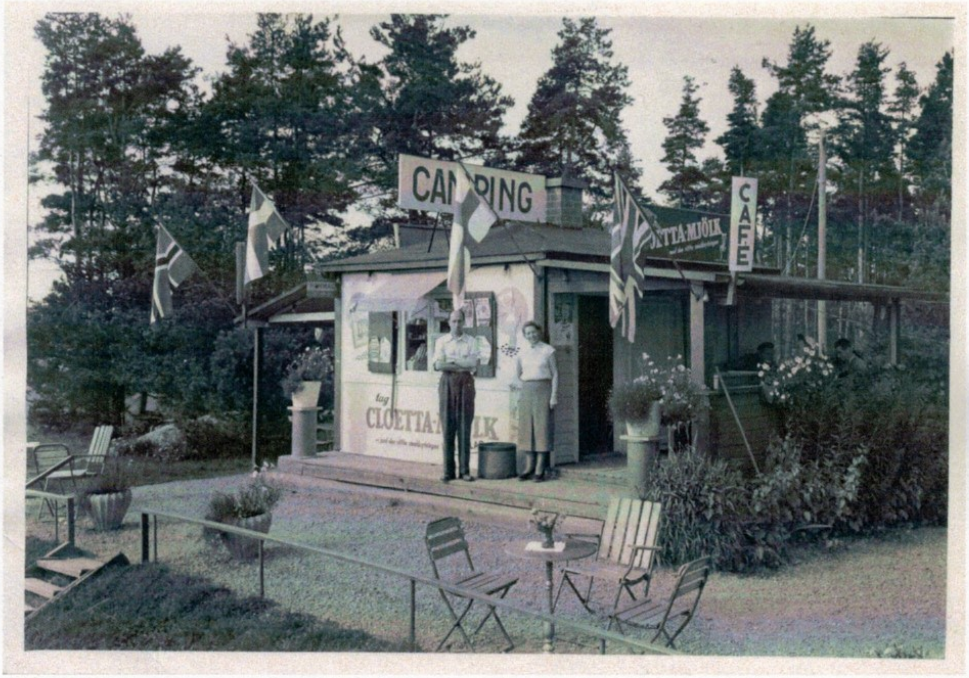

Sven och Sonja Larsson framför den ursprungliga cafébyggnaden i Tallboda. 1950-tal.

fin utsiktsplats. Där ville alla sitta. Nedanför berget utmed vägen hade vi en glassgubbe-skylt som var en polis. Och då var det ju landsfiskaler på den tiden. Han stanna och sa det att den där får ni ta bort, för det står 'glass' och det betyder ju glas, det kan bli olyckor. Då tog vi bort den, men så fort han åkt därifrån så ställde vi dit den.

Det fanns inget rinnande vatten. Vi bar vatten i ett sånt där ok, över vägen, från en brunn där vi pumpade opp vid ett hus.

Caféet byggdes ut sen och så satte vi dit en liten bod på tvären och där hade jag en stor tank så att, så fort jag hade ledigt, bar upp vatten. Så kunde vi ha en elektrisk pump inne i caféet, vi moderniserade, kan du tänka dig.

Vi hade tio flickor som jobbade, tre somrar brukade de vara, när de gick på gymnasiet. Vi stängde ju klockan tio på kvällen, så skulle man räkna kassan, sen åkte man ner till Roxen, antingen till Näsby eller till Roxtuna och badade i månskenet, och sen opp på mornarna igen."

1958 hade de varit och tittat på loftboden i Dalhem. De fick den nedmonterad och levererad som ett stort pussel. Åkaren som levererade stockarna kom en natt. Sven och Sonja som övernattade i en liten bod bakom caféet vaknade av braket när åkaren stjälpte av lasset med timmerstockar. En byggmästare från Stjärnorp hjälpte dem sen att sätta upp loftboden som inreddes med sittplatser för cafébesökare.

Sven visade gästböckerna från caféet där bland annat Gösta Knutsson, Snoddas, skrivit hälsningar. *"Torsten Adenby och Snoddas, de kom ofta. Här har han skrivit så här: 'Där glassgubben visar stopp, jag förr ej tittat opp. Att trevligt det var kunde jag för-*

stå, men har ej stannat ändå. På Tallboda var så kalas, här har jag funnit landsvägens oas, tack för denna gång, härligt kaffe, musik och sång/Torsten Adenby'.
'-Vad vill du ha nu då Snoddas?' sa Adenby. Och Snoddas han va lite... 'ja vill ha en banan'. Det var mycket roligt.
Och här är Åke Grönberg, och Åke Söderblom. Sen var det människor som åkt från Spanien. Några från Schweiz, de hade en sån där liten Citroen, och körde sönder, de fick ligga och vänta på nån reservdel, nån vecka hos oss. Trevliga! Och det här var en finsk rektor, de hade ett sommarnöje här på i Sverige på Västkusten och kom på våren då när skolan var slut och det var en ny telning för varje år, det blev nio eller tio. De var tvungna till att ha två bilar. Och hur dant väder det än var så stanna dom, och dom var så härliga.

Senare kom BP och skulle bygga ett hotell. De hade köpt på andra sidan vägen där och så ville de köpa det här också, och det gjorde dom också, men det gjorde dom genom en köpman Eskil Pettersson i Jönköping, en sån där trevlig man som blev en vän för livet till mig sen. Så vi sålde och arrenderade caféet igen och så var det meningen att vi skulle få ta det där motellet. Senare hoppade vi av och BP gick ur caféet och Pettersson ägde det. Sen kom det någon från Norrköping som hette Bengt Kördel och övertog det, och ordnade en minigolfbana.
Han hade inte stället så länge, och sen vet jag inte hur många som har haft det. Nu står det fjorton villor på en del utav min tomt. Dessutom går den där, det heter Värdshusvägen som går ner där och så har Vägverket tagit och gått med en cykelbana där över berget och sprängt bort."
Sven och Sonja drev caféet i 18 somrar. *"Vi öppnade valborgsmässoafton och höll på till nästan första oktober. Och då tog vi lite semester och faktiskt gjorde utlandsresor. Vi hade så fint och var noga. Det är de roligaste jag haft i hela mitt arbetsföra liv"*, sa Sven som blev 98 år och dog 2012.

Denna text hamnar även på föreningens hemsida med fler foton från Tallboda.

Caféet vid Tallboda omkring 1960. Kiosken har byggts ut och i bakgrunden syns loftboden från Dalhem.